Prinya R.nont
www.dbfonts.biz

ดีบี โซดา
กับฟองซ่าทั้งเจ็ด

DB Soda เป็นฟอนท์ตัวพื้นไทยที่เป็นสัญลักษณ์ของการก้าวสู่ยุคตัวพิมพ์ดิจิทอลแบบ OpenType ของไทย

DB Soda was one of the earliest text fonts that marked the arrival of Thai OpenType design. The face was derived from the highly popular PostScript font DB Fongnam by reshaping the latter's glyphs to render a more stylish look and feel. For this makeover, new weights were introduced to make up seven, which when counted with their corresponding italics, gave a total of 14 styles. The number of styles was the highest ever offered for any Thai font in those days when the standard offering was no more than three, such as those for metal-type font For Sor, or PostScript DB Surawong.

One notable feature of DB Soda is in the use of ligature to tie the off-baseline vowels to the single stem of the letter จ. This ligature capability, made possible by modern OpenType font-making software, was employed for the first time in a Thai font.

Apart from its use as text type, DB Soda's distinctive forms and its wide range of weights, provide an excellent option for use as a display face, especially where Latin look-alike glyphs are to be avoided.

The complementary Latin character set in Soda, specially designed for the purpose, feature circular loops which are sliced off by verticals, as in the letters a, b, d, p and q. Its letter g was derived from the same letter of the Latin font ITC Kabel.

ถ้าถามนักออกแบบกราฟิกไทยที่เคยทำงานในยุคฟอนท์ PostScript ของไทย (เริ่มคึกคักราวปี พ.ศ.2531) คงไม่มีใครปฏิเสธว่า DB FongNam เป็นฟอนท์ตัวพื้นที่แหวกสุดๆ ในยุคนั้น (เช่นเดียวกับที่ทอมไลท์ของอาจารย์ทองเติม เสมรสุต เคยให้ประสบการณ์นี้กับนักออกแบบยุคตัวเรียงพิมพ์ด้วยแสง) นอกจาก องอาจ ชนาธิปกุล ผู้ที่ช่วยผมเอาแบบตัวฟองน้ำไปสร้างใน Fontographer (Software สร้างฟอนท์สมัยนั้น) แล้วไม่น่าจะมีใครจำได้ว่า แรกเริ่มตัว ค, ค และ จ ของฟองน้ำไม่ได้เป็นอย่างที่เห็น. มันซนเกินไปในสายตาของผม. ตัว ค, ค คูกระโดกกระเดกเกเรไม่ราบรื่นพอจะเป็นตัวพื้น ส่วนตัว จ คูลงตัวดีกว่า ทว่ามันช่าเกินกว่าที่ผมคิดว่า

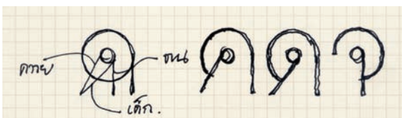

ถูกที่ถูกเวลา
ในร่างแรกของ DB FongNam นั้น หัวอักษรและเส้นบนของ ค, ค, จ จงใจใช้จุดศูนย์กลางร่วมกัน. เมื่อทดสอบทำการพิมพ์อ่านดูแล้ว ค, ค ไม่ผ่าน ส่วน จ เก็บบ่มไว้นานจนถึงเวลากลับมาแจ้งเกิดในฟอนท์ DB Soda.

คคอย คคอย

ตัว ฝ.ศ.

DB Soda

อุเทน จุฬา

คนละตัว
สังเกตตำแหน่งสระอุมาตรฐานจะวางเสมอหลังตัวอักษร แต่รูปทรง จ ของ DB Soda จำเป็นต้องใช้สระอุคนละตัว โดยวางตำแหน่งใหม่ด้วยการเลื่อนหัวของมันเข้ามาให้ตรงแนวเส้นตั้งของ จ ที่อยู่กลางลำตัว. นี่เป็นการใช้สมรรถนะ 'Ligature' ครั้งแรกในงานออกแบบฟอนท์ไทยยุค OpenType.

คนยุคนั้นจะรับไหว. ผมเก็บ จ ตัวนั้นไว้นานร่วม 15 ปีจึงเอามาปัดฝุ่นลองใช้กับตัวพื้นไทยชุดใหม่ที่ตั้งใจจะให้ช่ากว่า DB FongNam เลยตั้งชื่อว่า DB Soda. เราซุ่มทำและลองใช้งานพิมพ์จริงเพื่อดูข้อบกพร่อง ในปี พ.ศ.2546 จากนั้นทำการปรับแก้แล้วลองขยายสมาชิกครอบครัวออกไปให้ได้มากที่สุด ดูซิว่าฟอนท์ตัวหัวกลมๆ ของไทยจะขยายได้ซักกี่น้ำหนัก. ผลลัพธ์คือโซดา 7 น้ำหนัก ออกมาขายในปี 2548.

ในวันที่ผมได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรให้ความรู้กับผู้สมัครเข้าประกวด 10 ตัวพิมพ์เพื่อการแจกใช้ฟรี ที่จัดทำโดยชมรมจัดพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ไทยนั้น ผมเอา DB Soda ที่ทำเสร็จแล้วเป็น PostScript ไปแสดงเป็นครั้งแรก ได้รับความสนใจมาก เนื่องจากว่าคนไทยไม่เคยคิดว่าตัวพื้นแบบหัวกลมๆ ของไทยจะสามารถขยายสมาชิกได้ถึง 7 น้ำหนัก! (อาจมีคนเคยคิดแต่ไม่บ้าที่จะลงมือทำพิสูจน์เหมือนเรา!)

ผมนำอักษรบางตัวของทอมไลท์ ฟองน้ำ และโซดา มาเรียงเปรียบเทียบกันเป็นการเล่าถึงพัฒนาการของตัวพิมพ์พื้นรูปทรงเรขาคณิตของไทยเพื่อเป็นกรณีศึกษาสำหรับผู้เริ่มต้นออกแบบตัวพื้น.

จะสังเกตได้ว่า ฟองน้ำเป็นการนำทอมไลท์มาขัดเกลาเอาความเป็นลายมือเขียนออก เช่น ปากตัว ก ที่มีแต่หยักออก 45 องศาไปชนเส้นโค้งบน (ไม่มีหยักเข้า) หรือเส้นกลางของ น และ ม เหยียดเป็นเส้นตรงไม่ได้โค้งเหมือนทอมไลท์เป็นต้น. ส่วนโซดามีทั้งที่แหวกแนวสุดๆ คือตัว จ ทรงต้นไม้พุ่มกลม และไม้โทที่มีคอตั้งตรง ยังมีที่ย้อนยุคกลับไปเอา ค-ค ของตัวตะกั่ว ฝ.ศ.มาจัดระเบียบเส้นใหม่ให้เข้ารูปทรงเรขาคณิต หรือตัว อ, ย ที่มีเส้นล่างเป็นโค้งครึ่งวงกลมก็เอา ฝ.ศ.มารีไซเคิลเช่นกัน. ผลลัพธ์ก็คือ นอกจากตัว จ และชุดตัวเลขไทยของโซดาที่ดูแหวกแนวทำลายขนบแล้ว ที่ขนาดพอยท์เล็กๆ แม้แต่ผู้อ่าน ส.ว. (สูงวัย) ก็ดูเหมือนจะคุ้นเคยกับมันโดยง่าย เพราะผมได้ทำการร่อนเอาของดีๆ มาใช้นั่นเอง.

จะว่าไปแล้วตัว จ แบบที่มีคอเป็นเส้นดิ่งยืนบนฐานโคดๆ แบบนี้เคยเกิดขึ้นก่อนหน้าผมอยู่ตัวหนึ่ง คือตัว จ พาดหัวไทยรัฐที่ อ.ทองเติม ออกแบบไว้ก่อน (ที่ผมจะทำ จ ของฟองน้ำชุดแรก) ระหว่างที่กำลังสนุกกับเส้นเรขาคณิตบนตัว จ ผมอาจได้รับอิทธิพลมาจาก จ ไทยรัฐโดยไม่รู้ตัวก็เป็นได้.

DB Soda X UltraLight 1

Sodim สลัวจาง

DB Soda X Light 2

Sodelight บางเบา

DB Soda X 3

Soda ซ่าเต็ม

DB Soda X Medium 4

Sodium เข้มกลาง

DB Soda X DemiBold 5

Sodemi ค่อนข้างคำ

DB Soda X Bold 6

Sodark คำจัง ...

DB Soda X Black 7

Sodifferent! ...
ช่างแตกต่าง

• สร้างความแตกต่างให้งานออกแบบของคุณด้วย DB Soda (PostScript Font) หรือ DB Soda X (Unicode Font) • ฟอนต์ไทยที่มีสมาชิกครอบครัวถึง 14 คน (รวมตัวเอน) • สามารถใช้เป็นได้ทั้งตัวพื้น (Text type) จนถึงตัวพาดหัว (Display type) • พร้อมชุดภาษาอังกฤษที่ออกแบบขึ้นใหม่เป็นพิเศษให้เข้ากับภาษาไทย

คำโฆษณา โซดา 7 ฟง ใน www.dbfont.biz

กขขคฃงจฉชซฌญฎฏฐฑฒฌณคฅถทธน
กขขคฃงจฉชซฌญฎฏฐฑฒฌณคฅถทธน
กขขคฃงจฉชซฌญฎฏฐฑฒฌณคฅถทธน
กขขคฃงจฉชซฌญฎฏฐฑฒฌณคฅถทธน
กขขคฃงจฉชซฌญฎฏฐฑฒฌณคฅถทธน
กขขคฃงจฉชซฌญฎฏฐฑฒฌณคฅถทธน
กขขคฃงจฉชซฌญฎฏฐฑฒฌณคฅถทธน
กขขคฃงจฉชซฌญฎฏฐฑฒฌณคฅถทธน

DB Soda (UltraLight, Light, Regular, Medium, DemiBold, Bold, Black)

บปผฝพฟภมยรฤลฦวศษสหฬอฮ ๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙
บปผฝพฟภมยรฤลฦวศษสหฬอฮ ๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙
บปผฝพฟภมยรฤลฦวศษสหฬอฮ ๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙
บปผฝพฟภมยรฤลฦวศษสหฬอฮ ๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙
บปผฝพฟภมยรฤลฦวศษสหฬอฮ ๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙
บปผฝพฟภมยรฤลฦวศษสหฬอฮ ๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙
บปผฝพฟภมยรฤลฦวศษสหฬอฮ ๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙
บปผฝพฟภมยรฤลฦวศษสหฬอฮ ๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙

จุดเด่นอีกประการหนึ่งของ DB Soda ที่เหนือกว่า DB FongNam คือชุดอักษรลาติน. ฟองน้ำนั้นคล้าย Avant Garde ซึ่งอ่านยากในสายตาของฝรั่ง Writer อย่างน้อย 2 คนที่เคยบ่นให้ผมฟัง. ส่วนของโซดาเป็นการออกแบบขึ้นให้เข้ากับชุดอักษรไทยโดยเฉพาะและอ่านง่ายกว่า. สังเกตที่ตัว a และอักษรคล้ายของมัน ไม่ว่า d (b) หรือ q (p) เกิดจากการตัดวงกลมออกด้วยเส้นในแนวดิ่งทั้งสิ้น (เส้นหัก 45 องศาที่ฐานติดพันมาจาก DB Stick) ไม่ได้กลมติกเป็นตัว o แบบ Avant Garde แต่ตัว g ของโซดาที่ผมจงใจให้ซ่าเป็นเพื่อนตัว จ นั้น เมื่อลองทบทวนย้อนหลังฟอนท์ลาตินเก่าๆ ดูแล้ว ผมคิดว่าคงได้อิทธิพลมาจาก g ของ Kabel. ตัว จ ของโซดาส่งอิทธิพลต่อ จ ของ DB ToonHua ที่ออกแบบขึ้นในเวลาไล่เลี่ยกัน ส่วนตัว g ผมนำไปดัดแปลงใช้กับ DB Object.

ครั้งแรกของโซดา
หนังสือ 'รวมพลังน้ำหารสอง' ใช้ DB Soda เชิงพาณิชย์เป็นครั้งแรก เป็นทั้งตัวพาดหัวและตัวพื้น.

สมัยทำงานออกแบบสิ่งพิมพ์อยู่ ผมเคยใช้ DB Soda เป็นทั้งตัวดิสเพลย์ที่ปกยันตัวพื้นในเล่มแบบฟอนท์เดียวอยู่. งาน Typography ไม่ได้หวือหวาอะไรมาก (ผมไม่ถนัด!) เล่มแรกที่ใช้เชิงพาณิชย์ คือ 'น้ำหารสอง' ที่เล่มหนาสุดก็หนังสือครบรอบ 10 ปีคั๊บเบิ้ล เอ เป็นต้น. ปัจจุบันจะเห็น DB Soda ใช้เป็นตัวพื้นในนิตยสารอยู่หลายเล่ม แต่ที่ผมสนใจคือเวลาที่มีใครเอามาจัดเป็นดิสเพลย์แปลกๆ มากกว่า. ความจริงแล้วฟอนท์หัวกลมพวกนี้อ่านได้ง่ายกว่าพวกไทยเสมือนลาตินมาก ถ้าใครคิดว่ามันเชยให้ลองเอาโซดาไปขยายใช้ดู อาจเปลี่ยนใจหันมารักโซดา. เราจะเห็นว่าโฆษณาธนาคาร, บริษัทขายประกัน หันมาใช้ตัวหัวกลมกันมากขึ้น เหตุผลน่าจะเป็นเพราะมันดูตรงไปตรงมาน่าเชื่อถือนั่นเอง.

DB Soda ไม่ได้ซ่าเฉพาะรูปทรงของมัน แม้แต่โฆษณาที่ผมเขียนก็ซ่า ไม่ว่าจะเป็น Mg Ad หรือที่ลงใน website www.dbfont.biz

ผมอยากเรียกมันว่า 'DB Soda กับฟองซ่าทั้งเจ็ด' ครับ!

id

adobog adobog
DB FongNam *DB Soda*

ITC Kabel *DB Soda* *DB Object*

สั่งโซดา
ได้ **Black!**

ไม่ใช่เหล้า
Mag Ad กวนๆ ของ DB Soda. คำว่า Black ในที่นี้หมายถึงน้ำหนักตัวพิมพ์ ไม่ใช่เหล้า

ตัวพื้นที่ใช้ในบทความนี้ : DB Soda ขนาด 15 พอยท์ ระยะบรรทัด (Leading) 16 พอยท์ คำบรรยายภาพ : DB Sosa Italic ขนาด 14 พอยท์